

♥ ISMÅGE

Ismågen er en flot, kridhvid fugl. Det er en af de fuglearter, som lever allerlængst mod nord. Når ismågen bygger sin rede, gør den det langs kysterne. De er kreative, når de bygger deres rede. De bruger både dun, alger, drivtømmer, lav, mos, græs, mudder, tang og ja - stort set hvad som helst, de kan finde!

Når ismågen jager, så flyver den først over havoverfladen for at få øje på en fisk. Når den har fundet en fisk styrtdykker den ned under havet for at fange den i næbbet! Ismågen er dog ikke kræsen og spiser også gerne rester fra andre dyr. Derfor følger den nogle gange efter isbjørnen, for at spise resterne af den sæl bjørnen har fortæret.

FUGL

Levested: Arktis

Længde: 40-47 cm

Vægt: 450-680 g

Levetid: 24 år

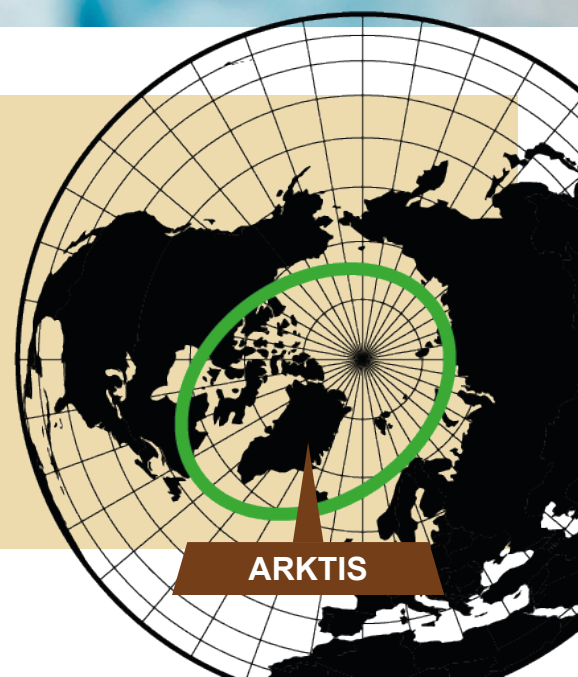
Føde: Fisk, insekter og ådsler

Hvorfor er den truet?:

Jagt og klimaforandringer, der har ført til højere temperaturer. Forurening og forstyrrelse fra mennesker er også et problem for ismågen.

Så mange er tilbage:
38.000-52.000

♥ KLAPMYDS

Vidste du, at der findes en sæl, som hedder klapmyds? Det er ikke kun navnet, der er skørt - sælen er også lidt skør. Hannerne har en klump på hovedet, som de kan puste op med luft. De har en rød hudballon inde i næsen, som kommer ud, når de puster den op med luft. Hannen puster disse "poser" op, når han ser en hun, han gerne vil danne par med, eller

hvis han vil vise andre hanner, at det er ham, der bestemmer her.

Klapmyds er desuden det pattedyr, der hurtigst overlader sin unge til at klare sig selv. 4 dage efter fødslen må den klare sig selv. Tænk hvis vi skulle klare os selv efter 4 dage.

PATTEDYR

Levested: Arktis

Længde: Over 2 meter

Vægt: Ca. 400 kg

Levetid: Ca. 35 år

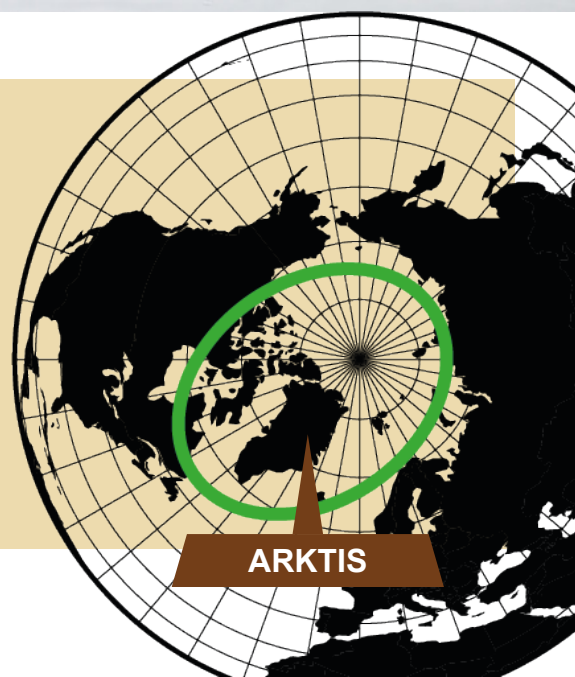
Føde: Skaldyr og fisk

Hvorfor er den truet?:

Især pga jagt efter dens kød og olie. Ungerne jages for deres bløde pels, og deres mødre bliver ofte slået ihjel sammen med. Den fanges ofte ved uheld som bifangst ved fiskeri.

Så mange er tilbage:
340.000

LUNDE

Lunden kaldes også for søpapegøje. Det gør den, fordi den bruger det meste af sit liv på havet og fordi den med sit farverige næb godt kan ligne en papegøje! Næbbet er dog kun flot og farvestrålende i sommerhalvåret. Om vinteren og efteråret mister det sin farve og bliver gråt.

Lunden lever af fisk. Den fanger fiskene ved at stikke hovedet under vandet, hvor den spejder efter sit bytte. Når den får øje på en fisk, dykker den hele kroppen ned efter den. Ligesom en

pingvin bruger lunden sine vinger til at "flyve" under vandet. Ved hjælp af små "kroge" i sit næb kan den holde op til ti fisk ad gangen.

Der er fart på lunden. Den kan flyve med 90 km/t - og så kan den dykke ned til 60 meter.

Dens største fjende? Den helt store måge, kaldet svartbag, som også bor i Danmark - den kan spise en mindre lunde i én mundfuld!

FUGL

Levested: Nordatlanten (Island, Færøerne, Norge, Skotland, Shetlandsøerne)

Længde: 28-34 cm

Vægt: 320-550 g

Levetid: 20 år

Føde: Mindre fisk som tobis, brisling og sild og i arktis små krebsdyr.

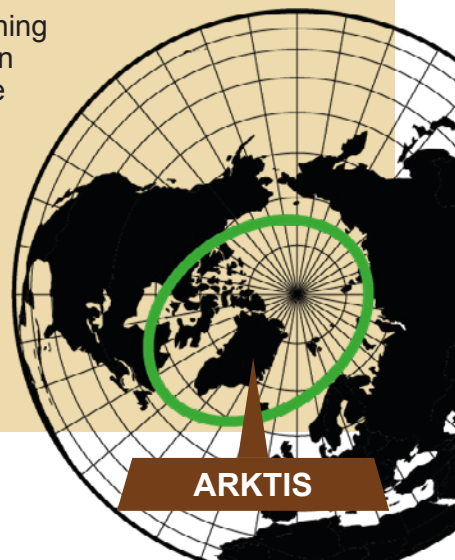

Hvorfor er den truet?:

Der er ikke nok mad. Den globale opvarmning betyder, at der ikke er lige så mange af den slags fisk, lunden lever af, som der plejede at være.

Så mange er tilbage?:

12.000.000-14.000.000 - det lyder som rigtig mange lunder, så hvordan kan den være truet? Det er den, fordi der i perioder er blevet mange færre, end der engang var. Og hvis man ikke gør noget, vil lunden på et tidspunkt være i risiko for at uddø.

♥ SPÆKHUGGER

Spækhuggeren er i familie med delfinen og kan som mange andre delfiner ikke bare lægge sig til at sove, da de fra tid til anden skal op og have luft. I stedet lader den, den ene halvdel af hjernen sove - så hvis den har det højre øje lukket, så er det den anden side af hjernen, der tager et hvil - og omvendt.

Spækhuggerens farver fungerer som camouflagen. Den sorte farve på ryggen gør den svær at se, når byttedyret kigger ned i det dybe vand. Den hvide farve på maven gør den samtidig svær at se for de byttedyr, der svømmer under spækhuggeren - på den måde kan den bedre snige sig ind på sit bytte.

PATTEDYR

Levested: Arktis

Længde: 8 meter

Vægt: Ca. 5.000 kg

Levetid: I fangenskab: 17 år for hanner, 29 år for hunner.

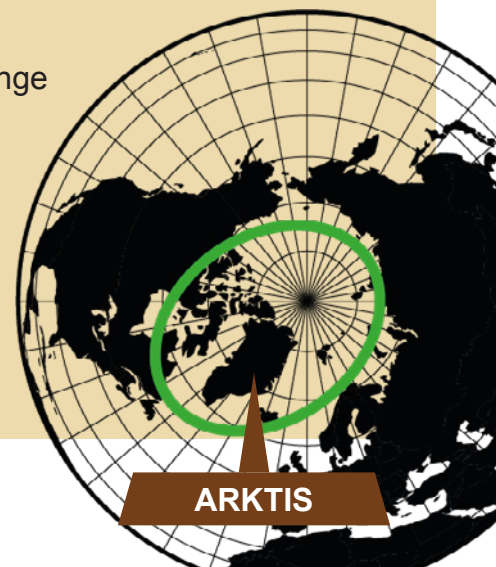
Føde: Fisk, sæler, mindre hvaler, blæksprutter, søfugle mm.

Hvorfor er den truet?:

Vi mennesker har fisket for mange fisk, så der ikke er nok tilbage til spækhuggerne. Derudover er havet nogle steder forurenet med stoffer, som kan gøre spækhuggerne syge.

Så mange er tilbage:
50.000

ARKTIS

Udarbejdet i samarbejde med:

**Aalborg
zoo**

♥ RENS DYR

Rensdyret er tilpasset det kolde liv i arktiske områder. Som Julemandens faste følgesvend er rensdyret udstyret med en varm pels, der gør, at den kan tåle de lave temperaturer.

Rensdyret kan også sprede tæerne så meget, at dens fødder fungerer som en snesko.

Rensdyrets syn er dog ikke så godt, men hvem har brug for et skarpt syn, når ens ben kan sige klik-lyde? Rensdyrets ben siger klik-lyde når den går, så flokken kan følge hinanden.

PATTEDYR

Levested: Arktis

Længde: Ca. 2 meter (for hanner)

Vægt: Hannerne vejer ca. 180 kg

Levetid: Ca. 10-15 år

Føde: Græs, men er også det eneste dyr, som kan leve af rensdyrlav.

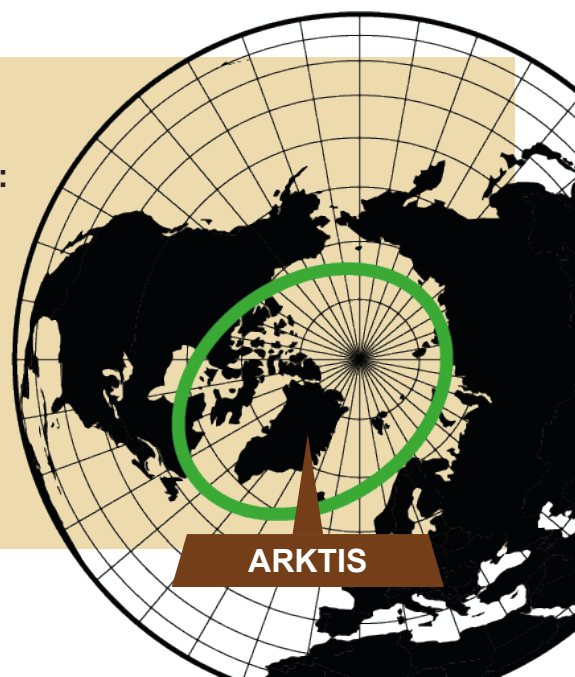

Hvorfor er den truet?:

Klimaforandringer der gør, at det kan blive svært for rensdyrene at finde mad.

Så mange er tilbage:

2.890.000

AMERIKANSK BISON

Vi er faktisk meget heldige, at der stadig findes amerikansk bison! I 1800-tallet skød europæerne så mange gennem jagt, at der til sidst kun var 300 tilbage! Før de begyndte at jage bison, var der 60 millioner! Det er 10 gange så mange, som der bor mennesker i hele Danmark.

Heldigvis besluttede man sig for at hjælpe bisonen. I dag findes der mere end 500.000 bisoner.

En amerikansk bison er en drøvtygger. Det betyder, at den tygger sin mad flere gange. Det vil altså sige, at den kaster op i munden på sig selv, så det, den har spist én gang, kan blive spist én gang til! Det lyder ulækkert, men det er faktisk ret smart. På den måde, kan det kæmpestore dyr leve af kedeligt græs. En voksen han-bison æder op til 40 kg planter om dagen.

PATTEDYR

Levested: Arktis

Længde: 2-3,5 meter

Vægt: 300-1000 kilo

Levetid: 15 år

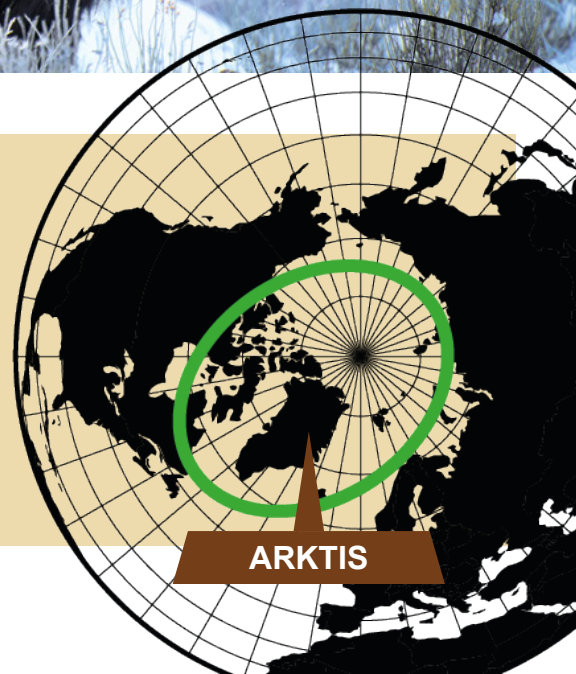
Føde: Græs og urter

Hvorfor er den truet?:

Den er især truet, fordi dens levesteder bliver lavet om til landbrug.

Så mange er tilbage:
500.000

GRØNLANDSHAJ

Grønlandshajen er det hvirveldyr (dyr, der har en rygsøjle), der kan blive ældst. Faktisk regner man med, at den kan blive op mod 500 år gammel. Den kan blive over 5 meter lang og veje over 1000 kg.

Vidste du, at grønlandshajen er den langsomste haj, der findes? Den svømmer kun 2,7 km/t - faktisk undrer man sig over, hvordan den overhovedet kan fange et bytte

med den fart. Så selv om den har barberbladsskarpe tænder, og den minder om hvidhajen, så skal man ikke frygte denne haj. Du kan vel næsten løbe fra den under vand.

Den kan dykke virkelig langt ned under havets overflade – faktisk helt ned på 2 kilometers dybde.

FISK

Levested: Arktis

Længde: 3 - 5 m

Vægt: 1000 – 1400 kg

Levetid: Mindst 400 år

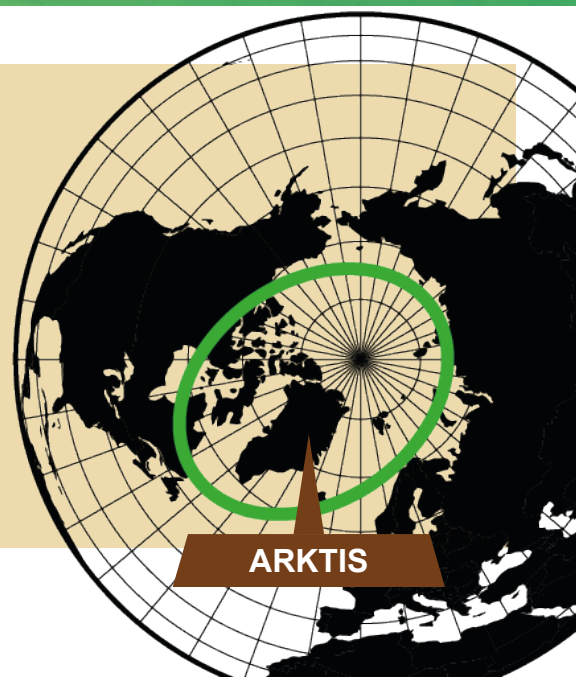
Føde: Næsten kun fisk, men også døde dyr i havet.

Hvorfor er den truet?:

Førhen blev den jagtet for at spise. I dag bliver den fanget som bifangst, når der fiskes efter fisk - cirka 1200 bliver hvert år fanget i Barentshavet som bifangst.

Så mange er tilbage:
Ukendt

♥ BLÅHVAL

Blåhvalen har helt utroligt mange rekorder! Det er det største nulevende dyr. Allerede når den er helt nyfødt, er den ligeså lang som en halv bus og drikker 190 liter mælk om dagen fra sin mor.

En voksen blåhvals hjerte vejer det samme som en stor isbjørnehan, 600 kg, og dens største blodårer, ville et menneske kunne svømme rundt i!

Selv om blåhvalen er kæmpestor, er dens mad meget småt. Den spiser mest dyreplankton, som ofte ikke er større end 2 cm. Derfor skal den også spise rigtig meget af den! Når blåhvalen spiser, så fylder den munden med op til 90 tons vand, som den presser ud igennem sine barder. Barderne sidder der, hvor tænderne ellers ville sidde og fungerer som en si, sådan at alle små dyr, som hvalen får ind i munden, bliver sorteret fra, så hvalen kan spise dem.

PATTEDYR

Levested: Arktis (den bevæger sig i alle oceaner i verden)

Længde: 21-33 meter

Vægt: 100-120 tons

Levetid: 80 år

Føde: Blæksprutter og dyreplankton.

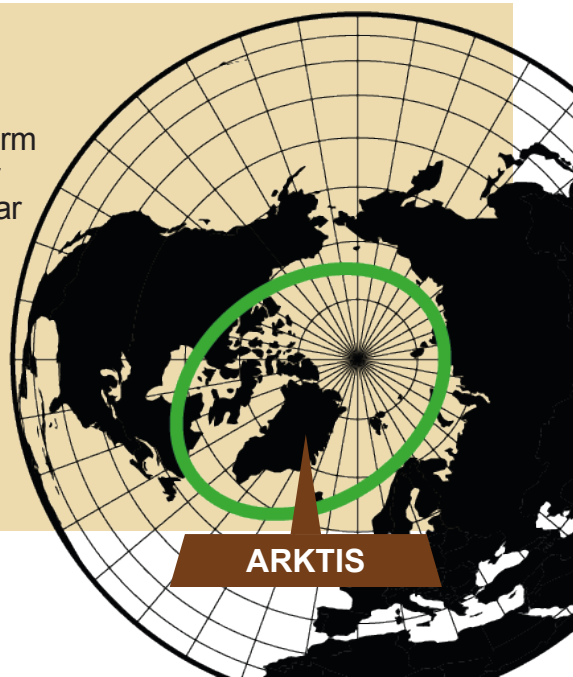

Hvorfor er den truet?:

Blåhvaler jages af mennesker. Larm fra store skibe og olieplatforme er også et problem, fordi hvalerne har svært ved at "tale højt nok" til at de kan høre og finde hinanden. Global opvarmning har også betydet mindre mad til blåhvalen.

Så mange er tilbage:

Cirka 5000 - men man tror, der bliver flere og flere!

♥ GRØNLANDSK BLISGÅS

Vi kender til, at hunde findes i forskellige racer: labrador, schæferhund og chihuahua f.eks. Selvom de er forskellige racer, er de alligevel alle sammen hunde. Lidt det samme kan man sige om blisgåsen - her findes nemlig også forskellige racer. Man har opdelt dem i racer alt efter, hvor henne i verden de får deres unger. Den grønlandske blisgås er den race, der får sine unger på Grønland!

Den grønlandske blisgås kan man kende på, at den har gult næb.. De andre racer af blisgås har allesammen lyserødt næb!

Når det bliver vinter, trækker grønlandsk blisgås sydpå til Europa, hvor der ikke er ligeså koldt. Nogle gange kommer nogle af fuglene forbi Danmark, hvor man kan være heldige at se dem. De sidder ofte på marker, hvor de kan spise planter og måske lidt rester af korn, som landmanden har tabt efter høsten.

FUGL

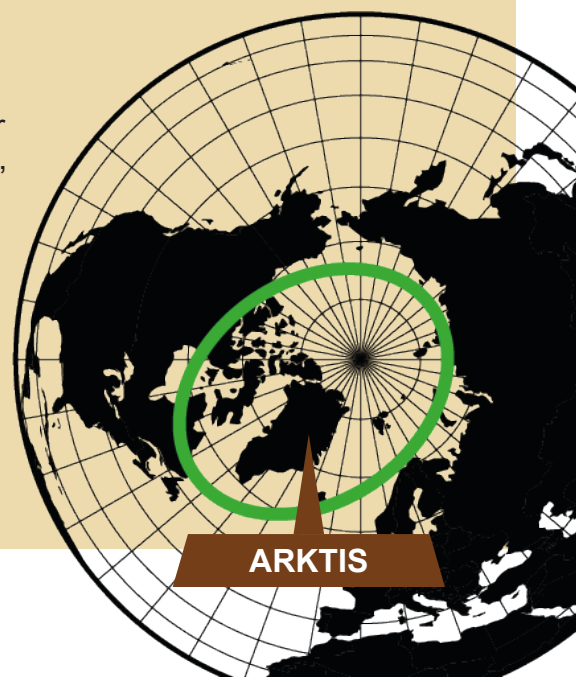
Levested: Arktis
Længde: 70 cm
Vægt: 2-2,5 kilo
Levetid: Cirka 11 år
Føde: Planteskud, rødder og frø og korn fra marker.

Hvorfor er den truet?:

Blisgåsen er truet af klimaforandringer som gør, at der er mindre mad til dem, når de er ekstra sultne og har unger, der skal fodres. Mindre mad betyder, at færre unger vokser sig store og kommer på vingerne. Nogle steder skal den grønlandske blisgås konkurrere om de gode redepladser med canadagåsen, og det kan også være et problem!

Så mange er tilbage:
30.000

♥ HVALRØS

Vidste du, at både hanner og hunner har stødtænder? Hannernes er bare længere end hunnernes. Stødtænderne bliver også ved med at vokse.

Hvad bruger de stødtænderne til? Faktisk bruger de tænderne til at komme op på isen, men de bruges helt klart også, når hannerne slås imod hinanden.

Hvalrossen spiser muslingeskaller og andre dyr på havbunden og bruger sine knurhår til at finde mad. De kæmpestore dyr elsker at sove - de kan faktisk sove 19 timer i streg. Men så kan de også holde sig vågne flere dage i træk, når de er til havs.

PATTEDYR

Levested: Arktis

Længde: 2 - 3 meter

Vægt: ca. 1.000 kg.

Levetid: ca. 40 år

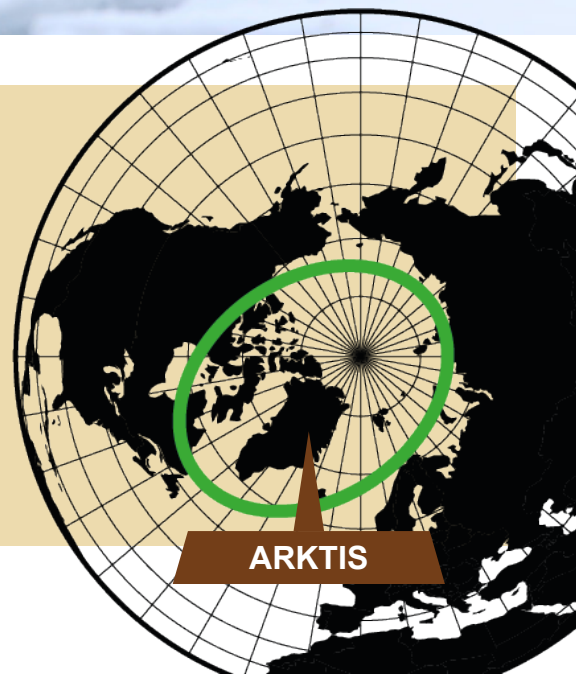
Føde: Børsteorme, muslinger, sø-agurker, rejer, mm.

Hvorfor er den truet?:

Klimaforandringer gør, at havisen smelter. Hvalrossen bruger havisen til at jage fra og som et sikkert sted at efterlade ungerne.

Så mange er tilbage:
112.500

♥ HVIDHVAL

Denne sjove og søde hvide hval er faktisk i familie med narhvalen – selv om hvidhvalen ikke har noget horn i panden.

Når den fødes, er den brun/grålig, men med tiden bliver den helt hvid. Man skulle tro, at det ville være svært for hvidhvalen at gemme sig på grund af dens hvide farve - men når man lever under isen, er farven helt perfekt, og den kan nemt skjule sig for en sulten spækhugger.

Hvidhvalen kan modsat andre hvaler og delfiner bevæge sit hoved fra side til side. På

den måde kan den nemmere fange små dyr og fisk i revnerne under isen. Hvidhvalen kan desuden svømme baglæns.

Vidste du, at den store bule på hvidhvalens pande er fyldt med blæver? Blæveret kaldes for en melon. Man tror, at melonen bruges, når hvidhvalen bruger strøm til at se med, ligesom floddelfinen. Den måde at se på er virkelig smart, for det er meget mørkt under havets overflade.

PATTEDYR

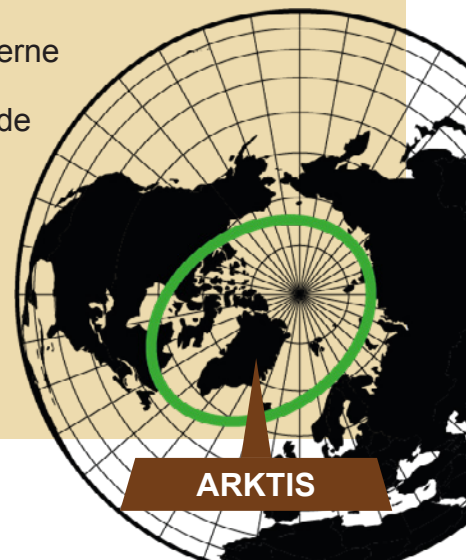
Levested: Arktis
Højde: Op til 4,2 m
Vægt: Ca. 1.500 kg
Levetid: 30 - 50 år
Føde: Fisk

Hvorfor er den truet?:

Skibe larmer og gør det svært for hvidhvalerne at snakke sammen og finde hinanden. Et andet problem er, at de ikke kan svømme de ruter de plejer, fordi der f.eks. bygges olieplatforme på havet, som blokerer vejen. Ligesom andre store rovdyr har hvidhvalen det problem, at dens mad kan være forurenet med stoffer, der kan gøre den syg eller gøre, at den ikke kan få unger.

Så mange er tilbage: 136.000

♥ ISBJØRN

Isbjørnen er rigtig god til at svømme - den længste svømmetur en isbjørn har taget uden stop er 685 kilometer. Den svømmede i over ni dage i træk, hvilket svarer til en svømmetur fra Esbjerg til England. Du troede måske, at isbjørnen var hvid, men under den hvide pels er huden faktisk sort.

Den har ligesom polarræven pels under poterne, så den ikke glider rundt på isen. For at kunne leve i det kolde Arktis er det en god idé at have MASSER af fedt på kroppen.

Isbjørnens fedt kan blive op til 10 cm. tykt. Det er altså ret meget... Isbjørnen er kæmpestor, men når den bliver født, er den mindre end en skolemælk.

PATTEDYR

Levested: Arktis

Længde: Ca. 3 meter

Vægt: Op til 700 kg
(for hannen)

Levetid: I naturen op til 18 år

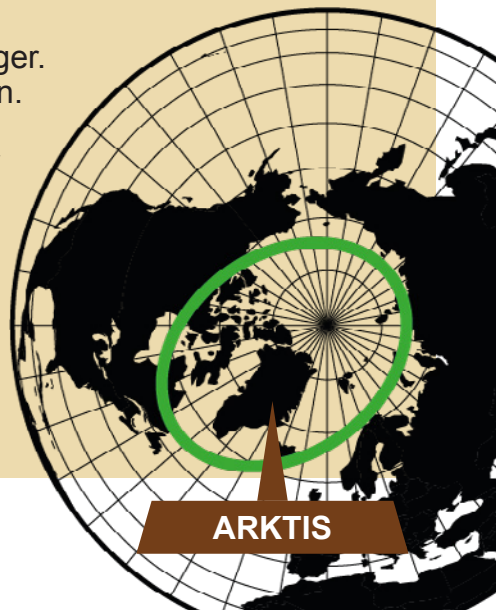
Føde: Mest sæler, men kan også tage andre dyr f.eks. hvalrosser.

Hvorfor er den truet?:

Isbjørnen er truet af klimaforandringer. Isbjørne jager sæler ude på havisen. Isen fryser senere og senere end den burde, og det gør det svært for isbjørnen at jage. Forurening er også et problem for isbjørnen, som kan komme til at spise stoffer, der gør den syg eller gør, at den ikke kan få unger.

Så mange er tilbage:
22.000-31.000

NARHVAL

Narhvalens "horn" får dig helt sikkert til at tænke på en enhjørning – men vidste du, at det i virkeligheden er venstre fortand, som vokser ud gennem panden. Av...!

Nogle narhvaler kan have to horn på én gang. Hornet kan blive 3 meter langt og vejer det samme som 10 liter mælk. Alle hanner gror

et horn, men det sker nogle gange, at en hun også gror et.

Hvad bruger narhvalen så sit flotte horn til? Hannerne bruger det til at fægte med, når de er i slåskamp med hinanden. Hunnerne vil også helst have den han med det flotteste og største horn.

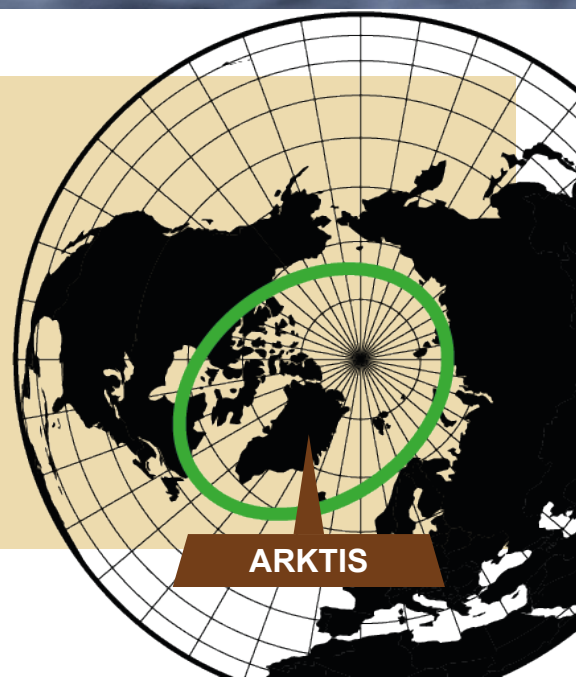
PATTEDYR

Levested: Arktis
Højde: Ca. 5 meter
Vægt: Ca. 900 kg
Levetid: Kan leve i op til 50 år
Føde: Fisk og blæksprutter

Hvorfor er den truet?: Klimaforandringer. Flere og flere skibe sejler også, hvor narhvalen lever og den larm skibene laver, forstyrrer narhvalerne og gør det svært for dem at snakke sammen.

Så mange er tilbage:
123.000

MOSKUSØKSE

Moskusoksen har nogle virkelig flotte horn. Hannerne bruger hornene når de slås med hinanden, for at finde ud af hvem af dem der bestemmer. Det går vildt for sig når hornene brager imod hinanden.

Den lyd hornene laver når de ramler sammen, kan høres en kilometer væk. Og der er fart på

når de slås, faktisk løber de med 50 km/t imod hinanden - det er lige så hurtigt som en knallert. Og de hamrer hovederne sammen mange gange når de slås. Av!

Vidste du, at moskusoksen har den længste pels i dyreverdenen? Den kan blive en meter lang.

PATTEDYR

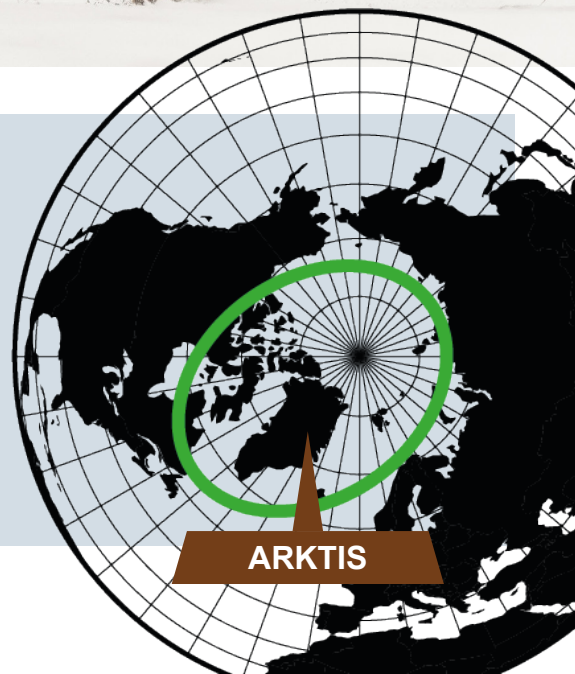
Levested: Arktis

Længde: 2 - 2,5 m

Vægt: Ca. 400 kg

Levetid: 12 - 15 år

Føde: Græsser i den korte grønlandske sommer

Udarbejdet i samarbejde med:

**Aalborg
zoo**

POLARRÆV

Vidste du, at polarrævens pels skifter farve? Den er altså ikke altid hvid. Om sommeren er pelsen brun - om vinteren bliver den tykkere og helt hvid, så den kan gemme sig når sneen kommer.

Polarræven har pels under poterne, som holder den fast på sneen og isen. Så bliver det nemmere for den at løbe omkring og jage lemminger og harer. Den er også rigtig god til at holde varmen, selv når det fryser -50 grader.

Polarræven bor i meget gamle gange og huler under jorden, og der er faktisk 100 indgange til dens hule. Så hvis den bliver jaget af et stort rovdyr, kan den hurtigt finde en indgang og komme i sikkerhed. Smart.

Polarræven har en virkelig god hørelse, faktisk kan de høre et dyr under den tykke sne. For at fange det hopper den højt op - hamrer igennem sneen og fanger det lille dyr.

PATTEDYR

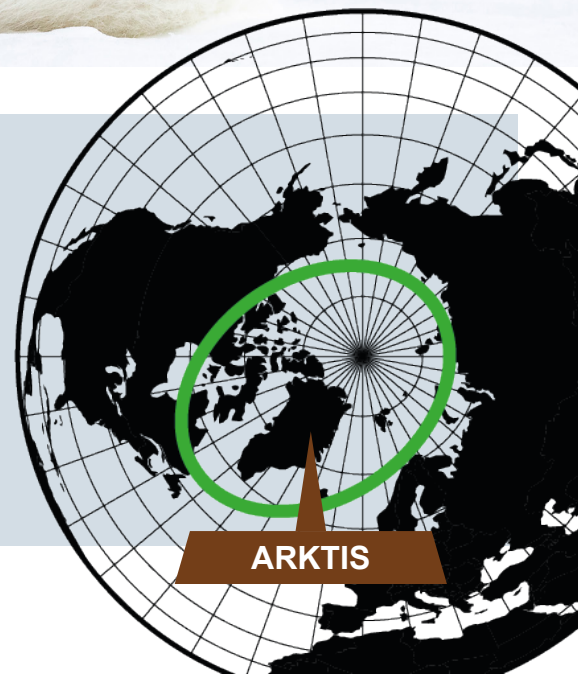
Levested: Arktis

Længde: Ca. 1 m

Vægt: 5 - 10 kg

Levetid: 3 - 6 år

Føde: Små dyr som lemminger og harer, ellers små fugle eller sælunger

Udarbejdet i samarbejde med:

**Aalborg
zoo**

PUKKELHVAL

Pukkelhvalen kan blive rigtig lang. Den kan faktisk blive op til 19 meter lang, længere end en bus. Pukkelhvalen er en rigtig nysgerrig fætter, som ikke er bange for mennesker. Derfor kan man sommetider se den springe op af vandet og plaske med sine kæmpe store luffer og sin hale.

Når pukkelhvalerne skal kommunikere med hinanden, så synger de. De synger dybe

grynt, fløjt, vræl og gentager dem i en bestemt rækkefølge. Hvert år finder de på en ny sang, og nogle af dem bliver hits, som de andre pukkelhvaler begynder at synge.

Selv om en pukkelhval er kæmpestor, så spiser den meget småt. Den sorterer nemlig noget fra i vandet, der hedder krill, som er små krebsdyr.

PATTEDYR

Levested: Arktis

Længde: 15-19 meter

Vægt: Ca. 30 ton

Levetid: 40-50 år

Føde: Krill

Udarbejdet i samarbejde med:

**Aalborg
zoo**

LEMMING

Lemmingen er en lille hamsterlignende gnaver, der bor i lange tunneler under jorden. Sommetider kan der pludselig være rigtig mange lemninger på ét levested, da en lemming kan få op til 8 kuld med 6 unger i hvert kuld gennem hele sommeren.

hjem. Møder de en flod på deres vej, er de heldigvis ret gode svømmere. Selv om en lemming er lille, pelset og nuttet at se på, så kan de faktisk godt blive aggressive, hvis de føler sig truet.

Hvis lemningerne bliver for mange på ét levested, begynder nogle at lede efter et nyt

PATTEDYR

Levested: Arktis

Længde: 15 cm

Vægt: 30 g

Levetid: 1 år

Føde: Plantedele

Udarbejdet i samarbejde med:

**Aalborg
zoo**

SNEHARE

Sneharen minder meget om en almindelig hare, blot er dens hoved lidt mindre, ørerne er kortere og så har den kæmpestore fødder! Sneharens fødder er dækket af en særlig tyk og lang pels, der kan hjælpe sneharen med at holde sig ovenpå sneen, på samme måde som når vi står på ski.

Udover at være praktiske er sneharens fødder og bagben også med til at gøre den til en rigtig

højdespringer. Faktisk kan den springe 3 meter ad gangen og bevæge sig lige så hurtigt som en scooter. Det er ret vildt, når man tænker på, hvor lille sneharen egentlig er.

Sneharen kan blandt andet findes på det iskolde Grønland og er derfor kamufleret med en helt hvid pels.

PATTEDYR

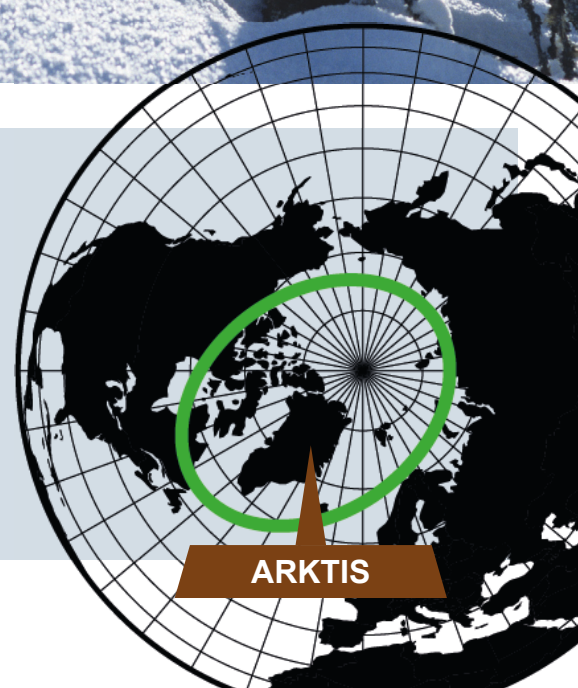
Levested: Arktis

Længde: 60 cm

Vægt: 5 kg

Levetid: 12 år

Føde: Plantedele, helst blade

Udarbejdet i samarbejde med:

**Aalborg
zoo**

KONGEEDERFUGL

Kongeederfuglen er ikke til at tage fejl af. Særligt hannerne er virkelig flotte og farverige. Hankongeederfuglen har et flot gult hoved med et blå baghoved og et rødt næb. Den har

flotte rygfer, der næsten ligner hajfinner. Vidste du, at kongeederfuglen kan dykke helt ned på 45 meters dybde for at finde mad?

FUGL

Levested: Arktis

Længde: 60 cm

Vægt: 1,5 kg

Levetid: 18 år

Føde: Snegle, krebsdyr osv.

